

האם מגוון פרוקי-רגליים במטעי רימון מושפע משתילת צמחי שוליים כחלק מהדברה ביולוגית משמרת?

רותם ישראל, אלעד חיל ותמר קיסר

הדברה ביולוגית משמרת מיישמת מניפולציות שונות בבית הגידול לצורך הגברת יעילותם של אויבים טבעיים מקומיים של חרקים מזיקים, תוך הפחתת השימוש בחומרי הדברה הפוגעים בבריאות האדם והסביבה. אחת המניפולציות הללו, שתילת צמחים בשולי המטע, עשויה לספק משאבים מוגבלים (כגון צוף, אבקה, צל או טרף חליפי) לאויבים הטבעיים, ובכך לתרום להעלאת המגוון והכמות שלהם.

בדקתי האם שתילת צמחים בשולי מטעי רימון מביאה לשינוי בהרכב חברת פרוקי הרגליים במטע. בפרט, בחנתי את השפעת צמחי השוליים על שכיחותם של העשים המזיקים העיקריים (עש קליפת ההדר (*Cryptoblabes gnidiella*) ועש התפוח המדומה (*Thaumatotibia leucotreta*)), ושל אויביהם הטבעיים (צרעות טפיליות, ארינמלים ועכבישים). לשם כך אפיינתי את פרוקי הרגליים שנאספו ממלכודות פרומון, המוצבות במטעים לצורך ניטור העשים.

מלכודות הפרומון, שאמורות להיות ספציפיות לעשים המזיקים, משכו מגוון פרוקי רגליים, וביניהם אויבים טבעיים של העשים וגם עשים ממינים אחרים. בהשוואה בין מטעי השתילה למטעי ביקורת ללא שתילה לא נמצאו הבדלים מובהקים במגוון סדרות פרוקיהרגליים. במלכודות שבמטעי הטיפול נמצאו יותר אויבים טבעיים כמו צרעות טפיליות וארינמלים מאשר במטעי הביקורת, אבל לא התקבלו הבדלים מובהקים במספרי העשים המזיקים. במלכודות הפרומון נדגמו יותר חרקים מעופפים, ופחות פשפשאים, מאשר בדיגום מקביל שנערך בעזרת שואב חרקים. לסיכום, המחקר אינו תומך בשתילת צמחי שוליים במטעי הרימון ככלי להגדלת המגוון הביולוגי ולהדברת מזיקים.

רותם ישראל rotemisra@gmail.com
ד"ר אלעד חיל eladchiel@gmail.com
פרופ' תמר קיסר tkeasar@gmail.com